

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ОСВІТА У ХХІ СТОЛІТТІ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Випуск 3

*Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції
“Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті:
формування міжкультурної комунікації”,
м. Київ, МАУП, 24 травня 2011 р.*

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2012

Редакційна колегія:

Подолька А. М., д-р юрид. наук — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”

Освіта у ХХІ столітті: шляхи розвитку / МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2010 —

Вип. 3 : Матеріали ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції “Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті: формування міжкультурної комунікації”, м. Київ, МАУП, 24 трав. 2011 р. / редкол. : А. М. Подолька (голов. ред.), М. Ф. Головатий (заст. голов. ред.), Н. М. Чернуха (заст. голов. ред.), А. А. Ігнатченко (відп. ред.). — 2012. — 246 с. : іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику подано статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ ст.: формування міжкультурної комунікації”, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — розвитку освіти в Україні. Статті охоплюють широкий діапазон наукових досліджень українських учених.

Для науковців, освітян, державних службовців, політиків, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком української освіти.

ББК 74.04(4УКР)я43

Азер Алієв*Менеджмент в освіті:**проблеми та перспективи..... 124***С. О. Бульда***Маркетингові підходи в забезпеченні ефективного використання ресурсного потенціалу регіону..... 129***О. В. Винник***Особливості профнавчання на виробництві в сучасних соціокультурних умовах..... 137***Я. Ф. Медвідь, Г. В. Устименко***Освіта і виховання молоді в системі формування міжкультурної комунікації..... 140***К. Дукоскі***Підходи до оцінки впливу корпоративної культури на ефективність міжнародної діяльності компанії..... 143***В. В. Зарва***Соціально-релігійний чинник та проблема толерантності в умовах глобалізації..... 148***В. Кітанов***Підходи до формування та особливості стратегії розвитку регіональної туристичної дестинації в Республіці Македонія..... 153***Л. М. Коваленко***Правовий статус суб'єктів інформаційної політики у сфері євроінтеграції: досвід України та Польщі..... 159***К. В. Кривопуст***Державне управління в сфері внутрішньої безпеки в системі функцій сучасної української держави..... 168***Р. І. Литовченко***Шляхи підготовки конкурентоспроможного на ринку праці магістра..... 177***Магеррамзаде Алібала Саттар огли***Інтеграційна регіоналізація в сучасній світовій економіці..... 181***М. М. Мамченко***Теорії економічної політики сучасної держави у контексті її впливу на джерела формування капіталу..... 189***А. М. Медвідь***Риторична спадщина Києво-Руської держави як важлива складова формування толерантності в системі ціннісних пріоритетів освіти..... 196***Раєв Ільхам Сахіб огли, Є. О. Завальський***Ціннісні пріоритети освіти в умовах розбудови стратегії національної безпеки України..... 199***Р. А. Тумовс***Політична ідеологія як фактор розвитку сучасної держави..... 202***М. І. Якібчук***Формування толерантності особистості в сучасному полікультурному середовищі..... 209***М. Д. Вітушкін***Духовність у сучасному соціумі: проблеми та перспективи..... 215***І. П. Василюк***Державна інформаційна політика в Україні: стан і перспективи..... 218***О. Л. Димарчук,***Дієго Доносо Варгес Хосе, М. О. Колісник*
*Інформаційна безпека України в умовах глобалізації..... 220***О. Г. Коваленко***Становлення громадянського суспільства в Україні: питання теорії і практики..... 224***О. І. Бабенко, О. О. Чмут***Політична соціалізація молоді в умовах формування міжкультурної комунікації..... 227***О. О. Бушин***Вища освіта в Україні в умовах Болонського процесу..... 230***А. Ю. Костенко, Ю. В. Содель***Модернізація освіти України в умовах міжкультурної комунікації..... 233***Т. О. Курчина, О. Є. Маньковська***Інформаційні технології в освіті в умовах формування міжкультурної комунікації..... 236***Методи Главче***Удосконалення технологій навчання при викладанні математичних дисциплін..... 239*

МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Освіта у XXI столітті: шляхи розвитку, вип. 3, 2012, 124–128

Вирішення теоретичних і практичних завдань управління вищим навчальним закладом набуває все більшого розвитку у зв'язку з гуманізацією та демократизацією суспільного життя, зростанням ролі й значущості захисту прав і свобод людини, розвитком ринкових відносин, формуванням нових соціальних структур і форм управління, принципів змін у самій системі освіти, зокрема вищої. Тому сучасному керівникові для ефективного впливу на діяльність підлеглих необхідне глибоке розуміння основ управління загалом та психологічних зокрема. Зазначимо, механізми ще недостатньо вивчені, але вже наявні результати наукових досліджень можуть істотно розширити можливості керівника створювати умови, які сприяють формуванню зацікавленості членів колективу в продуктивній роботі організації.

Впровадження досягнень педагогічної і психологічної наук у практику управлінської діяльності вищої школи має розглядатися як найважливіший резерв підвищення ефективності вирішення багатьох практичних проблем, що виникають перед навчальними, педагогічними

колективами й суспільством у цілому [2, 121].

Психологічним проблемам і явищам, що мають місце у сфері управління, розгляду психологічних причин, які лежать в основі зниження ефективності діяльності керівників, активно та достатньо результативно присвячують свої праці Т. Кабаченко, О. Бандурка, С. Бочарова, О. Землянська. Велику увагу ролі керівника в системі управління приділяють В. Шипунов., Е. Кишкель тощо.

Варто зазначити, концепція модернізації української освіти орієнтує педагогічний персонал передусім на формування особистості, яка вільно адаптується в швидкоплинних соціально-економічних умовах. Отже, при розгляді сучасної системи управління педагогічним персоналом у вищому навчальному закладі важливе місце має бути відведене питанням оптимізації механізму розвитку індивідуальних можливостей кожного суб'єкта, що знаходиться у безперервному взаємозв'язку з найближчим оточенням, зокрема, з педагогічним персоналом. У ситуації, що склалася, виникає необхідність модернізації не тільки змісту освіти, а

й безпосередньо системи управління педагогічним персоналом у цих установах.

Достатньо складна природа психолого-педагогічної взаємодії педагогічного персоналу зі студентами й суперечливий характер становлення та розвитку педагогічної системи управління має змістовні орієнтири: управління існує звідтоді, як існує рід людський — саме тоді, як людина усвідомила необхідність, спеціально управляючи, виховувати й навчати, не покладаючись тільки на природний і не планований вплив життя (Г. Філонов); управління як ефективний засіб дії на особистість педагога відображає загальність і зумовленість даного феномену у структурі суспільної еволюції; кожне нове покоління студентів освоює матеріально-духовну спадщину з нових позицій; інноваційний досвід управління педагогічним персоналом у вищому навчальному закладі зумовлений не тільки професійною компетентністю, а й психолого-педагогічним досвідом керівника цієї установи.

Гармонійність взаємодії учасників педагогічного процесу, якість навчання і виховання неможливі без високого рівня культури керівника освітньої установи. На сьогодні педагогіка і психологія активно вивчають можливості й способи використання загальної теорії управління в педагогічному процесі з метою підвищення ефективності управління освітніми установами [3, 28].

Освіта — це насамперед розвиток особистості, вільної, конкурентоспроможної і життєво-стійкої, такої, що володіє творчим потенціалом і

розвиненими здібностями. Насправді справжній розвиток особистості включає: знання, уміння, навички, рівень інтелекту, здатність логічно й діалектично мислити, уміти жити, відчувати життя, виражати відчуття і керувати ними, уміння пізнати себе й керувати собою, уміння й бажання творити. Напрями розвитку особистості яскраво визначені у працях класиків вітчизняної і зарубіжної педагогіки Я. А. Каменського, Дж. Локка, Ж. Ж. Руссо, К. Ушинського, В. Сухомлинського.

Сучасна освіта є не тільки засадою формування нової свідомості світового співтовариства, але на неї також покладається особлива місія щодо забезпечення поступального розвитку всього людства. Саме тому найперспективнішою стає парадигма освіти протягом усього життя людини або освіти як процесу безперервного розвитку людської особистості, її знань, навичок, досвіду і можливостей.

Зазначимо, певному загостренню ситуації щодо менеджменту в освіті сприяла низка об'єктивних і суб'єктивних факторів: входження України у світову освітню систему; зміни соціокультурного і соціально-економічного аспектів розвитку держави; вихід нових нормативно-правових документів; зростаючі запити населення до освітніх послуг; виникнення розмаїтості ціннісних систем на тлі хворобливо пережитої кризи колишніх систем цінностей; тенденція, що посилюється, щодо регіоналізації та автономізації освітніх систем; поява різноманітних освітніх програм і видів установ; бурхливий розвиток менеджменту в освіті, що посилює поліпарадигмальний

характер педагогічної дійсності; інтерес до прогностичних досліджень, методології проектування, до таких нових галузей наукового знання, як акмеологія, синергетика, герменевтика та ін.

На сьогодні основною формою вирішення зазначених ситуацій у суспільстві стає експеримент щодо вдосконалення структури і змісту вищої освіти, мета якого — виявлення організаційно-педагогічних, організаційно-методичних і психолого-педагогічних умов досягнення **нової якості вищої освіти**.

З погляду філософії, якість — категорія, що виражає невіддільну від буття об'єкта його істотну визначеність, завдяки якій він є саме цим, а не іншим об'єктом, що відображає стійке взаємовідношення складових об'єкта, що характеризує його цілісність та специфіку. Завдяки якості кожен об'єкт існує і мислиться як щось обмежене від інших об'єктів (так, у Аристотеля, якість — видова відмінність сутності) [1, 58–61].

Під якістю вищої освіти розуміється: відповідність цілей і результатів вищої освіти сучасним соціальним вимогам, пов'язаних з переходом до демократичного, відкритого суспільства з ринковою економікою; це припускає орієнтацію на засвоєння студентами заданого обсягу навчального матеріалу, на розвиток у них здатності до самостійного вирішення проблем у різних сферах діяльності на основі використання набутого соціального досвіду; відповідність змісту освіти цілям і пізнавальним можливостям усіх студентів; підвищення рівня доступності змісту освіти; створення додаткових умов для розши-

рення і поглиблення знань студентів в освітніх галузях, що їх цікавлять; відповідність умов освітньої діяльності вимогам збереження здоров'я і забезпечення психологічного комфорту для всіх учасників освітнього процесу.

Можна виокремити й інші варіанти розуміння якості освіти. Ці варіанти пов'язані з розмаїтістю значень самого терміна “освіта”. Так, у суспільній свідомості продовжують одночасно співіснувати такі трактування:

- якість освіти як умова відтворення культурного і матеріального рівня життя суспільства, знань і досвіду соціального управління життєдіяльністю, якою володіє суспільство, як умови відтворення його самого (якість освіти в суспільстві);
- якість засвоєння предметних знань (якість навчання), тобто знань навчальних предметів, наукових дисциплін, що досліджувались у процесі навчання в тій або іншій освітній установі;
- якість особистості або якість освіти як розвиток здатності навчання і навченості;
- якість професійної підготовки, здатності вирішення професійних завдань (якість фахівця, кваліфікація), а нині — це відповідність “вимогам компетентності й відповідальності” [4, 145].

Визначення якості освіти проводиться з позицій освітнього менеджменту і прийняття освіти як сфери послуг. Відзначаючи відносність категорії “якість”, варто говорити про якість освіти в контексті порівняння

інтегрованої якості конкретної освітньої системи на внутрішньому і зовнішньому ринках освітніх послуг з іншими.

Варто також відмітити, що підхід до педагогічного управління педагогічним персоналом вищого навчального закладу через мораль, етику, моральність на сьогодні є основоположним, оскільки ґрунтується на статусі елементів загальної культури людини. З іншого боку, ця позиція пропорційна одному з компонентів майбутньої спеціальності студентів, а саме діалогу із замовником, тобто суб'єктами суспільства. Ось чому в педагогів до важливих особистих якостей прийнято відносити безпристрасність (об'єктивність, уважність, чуйність, особливо до слабких учнів), сумлінність, стійкість, витримку, справедливість, любов до учнів. Очевидно, що тільки поєднання справжньої любові до студентів і до педагогічної професії забезпечує професіоналізм педагогічного персоналу.

Таким чином, ефективність управлінської діяльності багато в чому визначається тим, як керівники ВНЗ володіють методикою педагогічного аналізу, як глибоко ними можуть бути досліджені встановлені факти, виявлені найхарактерніші залежності. Несвоечасність, або аналіз, що непрофесійно проводиться, в діяльності керівника відбувається на етапі виявлення мети та формування завдань до неконкретності, розпливчатості, а подекуди до необґрунтованості схвалюваних рішень. Недосконале знання реального стану справ у педагогічному або студентському колективі створює труднощі у встанов-

ленні правильної системи взаємин у процесі регулювання та коригування педагогічного процесу. Основне призначення педагогічного аналізу як функції управління, на думку Ю. Конаржевського, полягає у вивченні стану та тенденцій розвитку педагогічного процесу, в об'єктивній оцінці його результатів із подальшою розробкою на цій основі рекомендацій із впорядкування керованої системи [1, 63]. Ця функція — одна з найбільш трудомістких у структурі управлінського циклу, оскільки аналіз припускає об'єднувати в об'єкті, що вивчається, частини в єдине ціле. Особливості управління вищим навчальним закладом у цілому і педагогічним персоналом зокрема пов'язані з тим, що загальна теорія менеджменту стала активно проектуватися на українську систему внутрішньовузівського управління дещо пізно, при цьому не завжди з огляду на особливості організації діяльності ВНЗ. В українській науково-педагогічній літературі лише на рубежі 80–90-х років XX ст. вперше стали визначатися тенденції виокремлення менеджменту в освітній сфері як самостійної наукової дисципліни, що розвивається, — етика загальної теорії і практика управління (менеджмент загалом і соціальне управління зокрема) і комплекс психолого-педагогічних наук.

Література

1. Конаржевский Ю. А. Менеджмент и внутреннее управление. — М.: Образовательный центр “Педагогический поиск”, 1999. — 224 с.

2. *Лукіна Т.* Моніторинг в освіті // Управління освітою. — 2004. — № 20. — Жовтень.
3. *Методика* кількісної оцінки науково-педагогічної діяльності викладачів університету / Уклад. О. М. Тридід, В. М. Гриньова, Ю. М. Великий, М. В. Афанасьєв, В. Є. Єрмаченко, В. І. Оленко, О. Г. Зима, В. В. Ольховська, З. Б. Устинко; Наук. кер-во В. С. Пономаренко. — Х.: Вид-во ХНЕУ, 2007. — 16 с.
4. *Освітній менеджмент* / За ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки. — К.: Шкільний світ, 2003. — 400 с.